

Aktuellt i slutförvarsfrågan 2023-02-14

Rapport från Slutförvarsorganisationen till Kommunfullmäktige

Perioden 2022-12-13 – 2023-04-25

Senaste nytt om slutförvarsansökningarna

Kärnbränsleförvaret

Den 27 januari 2022 meddelade regeringen tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen för SKB:s ansökan om att bygga en inkapslingsanläggning i Oskarshamns kommun och ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Besluten finns att läsa på **regeringens hemsida**.

SKB lämnade i februari in ett förslag på tidsplan för den fortsatta handläggningen till Mark- och miljödomstolen och har föreslagit att de ska redovisa sina slutliga yrkanden och villkorsförslag under första halvåret 2023. Mark- och miljödomstolen har gett SKB anstånd med att ge in yttranden till den 30 juni 2023.

Flera miljöorganisationer (Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner, Fältbiologerna, Naturskyddsföreningen Uppsala län, Naturskyddsföreningen Östhammar och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning (MKG)) lämnade den 27 april 2022 in en gemensam ansökan om rättsprövning av regeringens beslut. Rättsprövning innebär att Högsta förvaltningsdomstolen kan upphäva ett regeringsbeslut som strider mot någon rättsregel på det sätt sökanden har angett eller som i övrigt klart framgår av omständigheterna. Miljöorganisationerna anser att regeringsbesluten strider mot miljöbalkens rättsregler och bygger på felaktiga bedömningar. Den 27 januari 2023 lämnade organisationerna in en komplettering av begäran om rättsprövning. Både **kompletteringen** och **miljöorganisationernas ursprungliga begäran** finns att läsa på MKG:s hemsida.

SFR – fortsatt drift och utbyggnad

Mark- och miljödomstolen gav den 21 december 2022, efter den huvudförhandling som genomfördes i domstolen den 29 november till 1 december, SKB tillstånd enligt miljöbalken för fortsatt drift och utbyggnad av det befintliga slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark.

I tillståndsdomen har mark- och miljödomstolen satt villkor för verksamheten bland annat gällande buller, transporter och försiktighetsåtgärder kopplade till exempel till utfyllnad av vattenområde och arbeten i naturmark. Det finns även villkor kopplade till utsläpp till vatten men i den delen ska SKB utreda vidare innan slutliga villkor kommer att sättas. Inom två år efter att bergarbetena har påbörjats ska SKB redovisa sin utredning till domstolen.

Länsstyrelsen har överklagat domstolens beslut i den del som avser villkor gällande klimat- och energieffektivisering (villkor 17) men har begärt förlängt till den 16 februari 2023 för att utveckla sin talan i överklagan. Även Milkas (Miljörörelsens kärnavfallssekretariat) har överklagat beslutet. Föreningens överklagan avser tillståndsdomen i sin helhet.

I och med att tillståndsdomen enligt miljöbalken innehåller ett så kallat verkställighetsförordnande får dock tillståndet tas i anspråk trots att det överklagats och därmed inte vunnit laga kraft. Det innebär att SKB får påbörja en del åtgärder trots att domen har överklagats, till exempel har SKB framfört att de planerar att påbörja utfyllnaden i vattenområdet för att skapa verksamhetsytor.

I prövningen enligt kärntekniklagen återstår dock flera steg i den så kallade stegvisa prövningen. Innan utbyggnaden av själva slutförvaret får påbörjas krävs ett godkännande från Strålsäkerhetsmyndigheten av en så kallade preliminär säkerhetsanalys (PSAR). SKB har meddelat att de planerar att lämna in en PSAR till myndigheten under första kvartalet 2023.

Övrig aktuell information

Deldom i artskyddsärendet

SKB har sökt och av länsstyrelsen beviljats dispens enligt artskyddsförordningen för åtgärder vid anläggandet av slutförvaret för använt kärnbränsle. Flera miljöorganisationer överklagade dispensen när den beviljades 2013 och den har sedan varit vilandeförklarade i avvaktan på regeringens beslut om slutförvaret. I och med regeringens beslut i januari 2022 är inte målet längre vilande och SKB lämnade i mars 2022 in en begäran om deldom för att fånga och flytta gölgroda och större vattensalamander till nyanlagda gölar. Ärendet hanteras i och med överklagan av Mark- och miljödomstolen.

Den 16 december 2022 fattade mark- och miljödomstolen beslut i ärendet som innebär att SKB nu fått den deldom de begärt och därmed kan påbörja fångst och flytt av gölgroda och större vattensalamander.

Havsvattenuttag för utbyggnaden av SFR

Mark- och miljödomstolen gav den 21 december 2022 SKB tillstånd enligt miljöbalken till att ta upp havsvatten i Forsmark för att säkra tillgången på processvatten vid utbyggnad och fortsatt drift av SFR.

Under prövningen har Östhammars kommun bland annat lyft att ansökan är väldigt generellt hållen och SKB hade vid den huvudförhandling som genomfördes 29 november till 1 december 2022 ännu inte valt teknisk lösning. Under huvudförhandlingen tillkom dock ett villkor om redovisning gällande vald lösning till tillsynsmyndigheten (länsstyrelsen) som domstolen senare fastslog i tillståndsdomen.

Kärnavfallsrådet upphör

Kärnavfallsrådets uppdrag gick ut den 31 december 2022. Rådet har varit en tvärvetenskaplig kommitté som under 30 år gett råd till regeringen om slutförvaring av kärnavfall och använt kärnbränsle.

I slutet av december publicerade Kärnavfallsrådet flera nya dokument på sin hemsida, bland annat ett yttrande till regeringen om SKB:s program för forskning, utveckling och demonstration (Fud) och en uppdaterad version av sin tidigare publicerade översikt av åtta länders arbete med hantering av kärnavfall. **Kärnavfallsrådets hemsida** kommer finnas kvar till den 30 juni 2023.

Skyddsåtgärder mot trafikbuller

I SKB:s tillstånd för utbyggnad av SFR finns ett villkor som innebär att SKB ska erbjuda bullerskyddande åtgärder för permanentboende längs väg 76 mellan Forsmark och Börstil. SKB har påbörjat arbetet med att vidta åtgärder för att uppfylla detta villkor. Brev har skickats ut till 43 berörda fastighetsägare längs vägsträckan med bland annat en inbjudan till informationsmöten i februari.

Hamnen i Forsmark

SKB ansökte 2016 om utökad verksamhet vid hamnen i Forsmark bland annat för att möjliggöra transport av bergmassor från hamnen. Ansökan har varit vilandeförklarad i avvaktan på regeringens beslut om slutförvaren. SKB har fortsatt med arbetet med utformningen av hamnen sedan ansökan lämnades in och avser nu att genomföra vissa

åtgärder i vattenområdet i eller i anslutning till hamnen som inte ingick i den tidigare ansökan.

Den 10 oktober 2022 lämnade SKB in en tilläggsansökan till Mark- och miljödomstolen. Domstolen kungjorde den 17 november ansökan och gav då möjlighet att lämna synpunkter på ansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Huvudförhandling planeras preliminärt att hållas under våren 2023.

Minskat statligt anslag till miljöorganisationer

Miljöorganisationer har de senaste åren getts möjlighet till ekonomiskt stöd för arbete med slutförvarsfrågor via ett särskilt anslag som hanteras av Strålsäkerhetsmyndigheten. Detta anslag har för 2023 minskats från tidigare 3 miljoner kronor till 2 miljoner kronor.

Finansiering av slutförvarsorganisationens arbete

Östhammars kommun fick den 21 december 2022 beslut från Riksgälden om sin ansökan om medel från kärnavfallsfonden för slutförvarsorganisationens arbete under 2023. Kommunen fick avslag på sin ansökan i den del som avser kostnader för referensgruppen samt för del av eventuella kostnader för datorer och licenser till ledamöter i granskningsgruppen som även har andra förtroendeuppdrag i kommunen. Östhammars kommun har i januari 2023 överklagat beslutet i de delar som avslaget avser.

Östhammars kommun har nu sammanlagt överklagat fem beslut från Riksgälden som i huvudsak gäller samma fråga; kostnader för datorer och licenser till ledamöter i slutförvarsorganisationen. Regeringen har ännu inte fattat beslut angående dessa överklaganden. I december 2022 gavs dock kommunen möjlighet att senast den 31 januari 2023 lämna synpunkter på Riksgäldens yttrande i de fyra överklagande som då hade gjorts. I sitt svar till regeringen har kommunen även bemött Riksgäldens yttrande gällande det beslut som överklagades i januari.

I januari skickade Östhammars kommun in en skrivelse, underskriven av kommunstyrelsens ordförande samt granskningsgruppens ordförande, till Klimat- och näringslivsdepartementet samt till Finansdepartementet gällande den långsiktiga finansieringen av kommunernas medverkan i slutförvarsfrågan.

Bakgrundsinformation om SKB:s slutförvarsansökningar

Den 16 mars 2011 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark till Mark- och miljödomstolen i Nacka respektive Strålsäkerhetsmyndigheten.

Den 19 december 2014 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att bygga ut slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall, SFR.

Ansökningshandlingarna finns på SKB:s hemsida. Alla handlingar i ärendena, förutom de som är belagda med sekretess som till exempel det fysiska skyddet runt anläggningen, är offentliga.

Östhammars kommuns slutförvarswebb och nyhetsbrev

På kommunens slutförvarswebb www.slutforvarforsmark.se hittar du information om de slutförvar som är eller kan bli aktuella i Östhammars kommun. På hemsidan hittar du även **webbsändningar** av Referensgruppens möten och en **dokumentbank** med bland annat kommunens yttrande i prövningarna.

På hemsidan kan du även anmäla dig till Slutförvarsenhetens nyhetsbrev.
